

GEOSIYOSIY HAMKORLIK: O‘ZBEKISTON VA OZARBAYJONNING MARKAZIY OSIYO VA JANUBIY KAVKAZ MINTAQALARIDAGI O‘RNI

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti
Amaliy siyosatshunoslik yo'nalishi magistranti

F.I.O: Salimova Farangiz Shaimkul qizi

E-mail: farangizsalimova22@gmail.com

Telefon raqami: +998-99-809-68-75

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston va Ozarbayjon o‘rtasidagi geosiyosiy hamkorlikning hozirgi bosqichi hamda uning Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz mintaqalarida tutgan o‘rni tahlil qilinadi. Energetika, transport-logistika, madaniy va diplomatik aloqalar ikki davlat o‘rtasidagi strategik sheriklikni mustahkamlab, ularni mintaqaviy barqarorlik va taraqqiyotning muhim ishtirokchisiga aylantirmoqda. Shuningdek, ikki mamlakatning xalqaro tashkilotlardagi hamkorligi va mintaqaviy xavfsizlikka qo‘shgan hissasi ham alohida yoritilgan.

Kalit so‘zlar: O‘zbekiston, Ozarbayjon, geosiyosiy hamkorlik, Markaziy Osiyo, Janubiy Kavkaz, energetika, transport-logistika, xavfsizlik, diplomatiya, barqarorlik.

Kirish

So‘nggi yillarda Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkaz mintaqalari xalqaro geosiyosiy jarayonlarda strategik ahamiyat kasb etmoqda. Bu hududlar Sharq va G‘arbni, Shimol va Janubni bog‘lovchi geoiqtisodiy va geosiyosiy “ko‘prik” vazifasini bajaradi. Shu bois, O‘zbekiston va Ozarbayjonning mintaqaviy va global jarayonlardagi roli tobora ortib bormoqda. O‘zbekiston – Markaziy Osiyoning markazida joylashgan, yirik iqtisodiy salohiyatga ega davlat sifatida; Ozarbayjon esa – Janubiy Kavkazning siyosiy va energetik markazlaridan biri bo‘lib, Xazar dengizi neft-gaz resurslari orqali jahon bozorida muhim o‘rin egallaydi. Ikki mamlakatning tarixiy, madaniy va iqtisodiy yaqinligi ularning bugungi geosiyosiy hamkorligini yanada mustahkamlamoqda.

Asosiy qism

O‘zbekiston va Ozarbayjon o‘rtasidagi siyosiy-diplomatik hamkorlik so‘nggi yillarda strategik darajaga ko‘tarilib, ikki davlat BMT, YXHT, ECO, TDT kabi xalqaro va mintaqaviy tashkilotlar doirasida faol hamkorlik qilmoqda. O‘zbekiston muntazam ravishda Ozarbayjonning hududiy yaxlitligini qo‘llab-quvvatlab kelayotgan bo‘lsa, Ozarbayjon o‘z navbatida O‘zbekistonning mintaqaviy barqarorlikni mustahkamlash, transport va logistika infratuzilmasini rivojlantirishga qaratilgan tashabbuslarini qo‘llab-quvvatlamoqda. Hamkorlikning muhim yo‘nalishlaridan biri energetika sohasidir: Ozarbayjonning Xazar neft-gaz resurslari va O‘zbekistonning tabiiy gaz salohiyati ikki tomonlama manfaatlarni birlashtirib, mintaqaviy energetika xavfsizligini ta‘minlashga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, qayta tiklanuvchi energiya manbalari, jumladan, quyosh va shamol energetikasi bo‘yicha hamkorlik kelishuvlari ham imzolangan bo‘lib, bu ikki davlatning ekologik tashabbuslarda ham faol ishtirokini ta‘minlaydi. Transport-logistika sohasidagi aloqalar ham alohida ahamiyat kasb etadi. Trans-Kaspiy xalqaro transport yo‘lagi O‘zbekiston uchun Yevropa bozorlariga chiqish imkonini yaratmoqda, Toshkent–Boku multimodal tashuvlari va Xitoy–Qirg‘iziston–O‘zbekiston temir yo‘li loyihasi esa mintaqaviy iqtisodiy bog‘liqlikni kuchaytirib, ikki davlatning geosiyosiy ahamiyatini yanada oshirmoqda. Xavfsizlik sohasida hamkorlik terrorizm, diniy ekstremizm va transmilliy jinoyatlarga qarshi

kurashda yaqqol ko'zga tashlanmoqda. Shu bilan birga, harbiy-texnik sohada hamkorlikning rivojlanishi mintaqada barqarorlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Madaniy-gumanitar aloqalar esa ikki xalqning umumiy turkiy ildizlari va qadriyatlari asosida rivojlanib, TURKSOY doirasida muntazam madaniy almashinuvlar, ilmiy hamkorlik va ta'limiy dasturlar orqali mustahkamlanmoqda. Toshkent va Bokuda madaniyat markazlarining faoliyati xalqlar o'rtasidagi do'stlik rishtalarini yanada mustahkamlamoqda. Shuningdek, xalqaro tashkilotlarda o'zaro nomzodlarni qo'llab-quvvatlash orqali ikki davlat nafaqat o'z mavqeini, balki mintaqaviy va global miqyosda ham ta'sirini kuchaytirmoqda.

Geosiyosiy ahamiyat

O'zbekiston va Ozarbayjon o'rtasidagi geosiyosiy hamkorlik nafaqat ikki tomonlama darajada, balki keng mintaqaviy miqyosda ham alohida ahamiyat kasb etadi. Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazning kesishgan nuqtalarida joylashgan ushbu ikki davlat Sharq va G'arb, Shimol va Janub o'rtasidagi transport va energetika yo'laklarining muhim bo'g'ini hisoblanadi. O'zbekiston – Markaziy Osiyodagi yirik iqtisodiy va siyosiy salohiyatga ega mamlakat sifatida, Ozarbayjon esa – Janubiy Kavkazning energetika resurslari va transport-logistika imkoniyatlari bilan ajralib turadi. Ularning o'zaro hamkorligi Yevropa Ittifoqi, Turkiya, Rossiya va Xitoy kabi yirik geosiyosiy markazlar uchun ham strategik ahamiyatga ega. Ayniqsa, Xitoyning “Bir kamar – bir yo'l” tashabbusi doirasida O'zbekiston va Ozarbayjonning ishtiroki mazkur loyihaning muvaffaqiyati uchun hal qiluvchi omillardan biri bo'lib xizmat qiladi. Shunday qilib, ikki mamlakat o'rtasidagi geosiyosiy hamkorlik siyosiy-diplomatik, energetika, transport-logistika, xavfsizlik, madaniy va xalqaro hamkorlik sohalarini qamrab olgan holda, ularni nafaqat mintaqaviy, balki global miqyosda ham muhim ishtirokchilarga aylantirmoqda.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekiston va Ozarbayjon o'rtasidagi hamkorlik bugungi kunda mintaqaviy barqarorlik, transport-logistika va energetika xavfsizligini ta'minlashda hal qiluvchi o'rin tutmoqda. Ikki mamlakat o'zaro aloqalarini nafaqat ikki tomonlama, balki keng mintaqaviy kontekstda ham samarali yo'lga qo'ygan. Kelajakda Trans-Kaspiy transport yo'lagi, energetika loyihalari va madaniy hamkorlik ikki davlatni yanada yaqinlashtiradi. Shu tariqa, O'zbekiston va Ozarbayjon Markaziy Osiyo va Janubiy Kavkazda barqarorlik va taraqqiyotning asosiy kafolatlaridan biriga aylanmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Mirziyoyev Sh. “Yangi O'zbekiston strategiyasi”. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – B. 112-120.
2. Aliyev I. “Azerbaijan 2030: Development Strategy”. – Baku: Azərneşr, 2021. – P. 98-105.
3. Hasanov R. “Central Asia and the South Caucasus: Regional Cooperation Prospects”. – Journal of Eurasian Studies, 2022, №3. – P. 45-59.
4. Rasulov A. “Uzbekistan-Azerbaijan Relations in the Context of Regional Security”. – Central Asian Affairs, 2020, №2. – P. 74-89.
5. Bayramov F. “Transport Corridors in the Caspian Region: Geopolitical Dimensions”. – Caucasus Review, 2019, №1. – P. 33-50.
6. Karimova M. “The Role of Uzbekistan in Regional Integration of Central Asia”. – Tashkent State University Journal, 2021, №4. – B. 121-134.
7. Mammadov A. “Energy Security and Azerbaijan's Southern Gas Corridor”. – Energy Policy Journal, 2020, №5. – P. 60-77.